

Schakend Nederland - juni 1992

Prof. dr. H.J. van den Herik:

Eindspelen op CD-ROM

De platenfabrikant Phonogram moet het veld ruimen voor de CD's. Het is een ontwikkeling die zo snel gegaan is dat men er nog beduusd van is: na de 78 toerenplaten kwamen de LP's en nu dus de CD's. Is het een teken van vooruitgang? En bevat deze ontwikkeling ook een vingerwijzing voor de schaakwereld?

Hoe de ontwikkelingen precies lopen is niet te voorspellen, maar de CD's zullen de schaakwereld stellig niet onberoerd laten. Een grote opslag van varianten maakt ze tot een geschikte secundant voor iedere speler. Dit geldt voor openingen en voor eindspelen.

Thompson

Ruim een jaar geleden ontving ik van Ken Thompson de eerste CD-ROM met eindspelen. Het was geen software, geen hardware, het was *chessware*. Het enige probleem was dat we toen in Maastricht nog geen CD-ROM lezer hadden. Ze waren er al wel, maar in Nederland toen betrekkelijk zeldzaam. Door het joint Study Contract SYRINX tussen IBM en de RL verkreeg de vakgroep Informatica een RS 6000 machine met CD-ROM lezer. Door programmeerwerk van Dennis Breuker verkregen wij on-line toegang tot een schat aan informatie en kon Timman's prestatie adequaat geanalyseerd worden (zie SN 92-4, pp. 14-15).

Als we bedenken dat Thompson destijds (in 1983) drie weken nodig had om de database KLLKP te maken en dit nu in een paar uur kan gebeuren, dan is eens te meer duidelijk dat er sprake is van een enorme ontwikkeling. Inderdaad, de nieuwe vondsten zetten de schaakwereld voortdurend op z'n

Eindspelen op CD-ROM

■ JAAP VAN DEN HERIK

kop. Wie had ooit gedacht dat wit in het toren + looper tegen twee paarden eindspel in 223 zetten kan winnen (SN 91-10, pp. 16-17). Hoewel het resultaat voor zichzelf spreekt, is het toch nog ver van ons verwijderd. Ergens in Amerika, op een supercomputer, niet voor ons toegankelijk, etc.

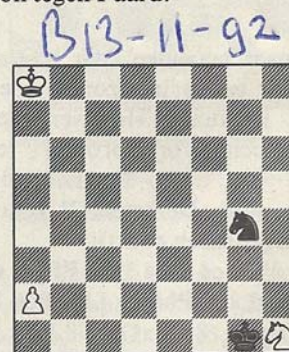
Maar nu met de CR-ROM's en de nieuwe machines, nu zal iedere schaker binnenkort toegang hebben tot de ingewikkeldste 4- en 5-stukken eindspelen. Thompson is een echte wetenschappelijk onderzoeker. Hij wilde slechts de kosten uit het project hebben en een aantal Nederlandse hobbyisten heeft daar gebruik van gemaakt door toen zij de juiste apparatuur nog ontbeerden toch zo'n CD-ROM aan te schaffen.

Inhoud

De CD-ROM bevat de meeste 3- en 4-stukken databases en 22 5-stukken databases. De laatste sommen we even op (we laten de koningen weg en gebruiken Engelse afkortingen)
BBvN BNvN NNvN PNvN
PQvQ PRvR QvBB QvBN QvNN
QvRB QvRN QvRR QBvQ
QNvN QNvQ QQvQ QRvQ
QRvR RBvR RNvN RNvR
RRvR.

Het ziet er allemaal prachtig uit, maar een kleine waarschuwing is op z'n plaats. De databases zijn erg gecomprimeerd en alleen toegankelijk te maken door in de taal C zelf toegangsprogramma's te schrijven.

Hieronder geven we de maximin-variant van het eindspel Paard en Pion tegen Paard.

1. Pg3 Kf2 2. Pf5 Pe5 3. Kb6 Pc4 + (Pd3) 4. Kc5 Pb2 5. Pd6 Pa4 + 6. Kb4 Pb6 7. Kc3 Pd5 + 8. Kd4 Pb6 9. Pe4 + Ke2 10. a3 Kd1 11. Kd3 Kc1 12. Kc3 Kd1 13. Pd6 Pd5 + 14. Kc4 Pb6 + 15. Kb5 Pd5 16. Kc6 Pc3 17. Pe4 Pa4 18. Kb5 Pb2 19. Kb4 Ke2 20. Kb3 Pd3 21. Kc3 Ke3 22. Pd6 Pc5 23. Kc4 Pd7 24. Kb5 Kd4 (Pb8 Kd3) 25. a4 Ke5 (Pb8) 26. Pb7 Kd5 (Pb8) 27. a5 Pb8 28. Kb6 Kd4 29. Kc7 Pa6 + 30. Kc6 Pb8 + 31. Kb6 Kd5 32. Kb5 Pc6 33. a6 Pa7 + 34. Kb6 Pc8 + 35. Kc7 Pa7 36. Pd8 Pb5 + 37. Kb6 Pd6 38. Pc6 Ke6 39. Kc7 Pb5 + 40. Kb7 Kd7 41. Kb6 (Pe5 +) Pc7 42. a7 Kc8 43. Pe7 + (Pb4 Pa5) Kd7 44. Kb7 Pa8 (Kd8) 45. Pd5 (Pg6 Pf5 Pc6 Pc8) Kd8 46. Pb6 (Kc6 Pf4) Pc7 47. Kc6 Pa8 48. Pxa8 en een variant verder tot aan mat luidt:
48. ... Kc8 (Ke7 Ke8) 49. Pb6 + Kd8 50. a8D + Ke7 51. Dg8 (Dc8 Da4) Kf6 52. Dg4 Ke7 (Kf7) 53. Df5 (Pd7) Ke8 54. Kd6 (Pc8 Pd5) Kd8 55. Dd7 + mat (Dc8 Df8).

De intrigerende vraag blijft natuurlijk: wat is de stukken grens voor databases? Want een 32-stukken database, hoewel theoretisch mogelijk, moet uitgesloten worden geacht.